

HANDVATTEN VOOR DE PREVENTIE EN ONGANG MET POLARISERING EN RADICALISERING IN BRUSSEL EN DE VLAAMSE RAND

24/06/2019

bps-bpv
.brussels
Bruxelles Prévention & Sécurité
Brussel Preventie & Veiligheid

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Wanneer is een situatie verontrustend?	4
2. Onderwijs	6
2.1. Welke preventieve maatregelen kunnen genomen worden?	6
Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?	6
2.2. Verontrustende signalen die geen acute dreiging vormen voor de leerling, de school of de maatschappij	17
Het kader rond ambtsgeheim/discretieplicht/beroepsgeheim voor onderwijspersoneel	17
Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?	18
2.3. Verontrustende signalen die een acute dreiging vormen voor de leerling, de school of de maatschappij	20
3. Welzijn	22
3.1. Welke preventieve maatregelen kunnen genomen worden?	22
Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?	22
3.2. Verontrustende signalen die geen acute dreiging vormen voor de jongere, de welzijnsorganisatie of de maatschappij	25
Het kader rond ambtsgeheim/discretieplicht/beroepsgeheim voor welzijnspersoneel	25
Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?	25
3.3. Verontrustende signalen die een acute dreiging vormen voor de jongere, de welzijnsorganisatie of de maatschappij	25
4. Jeugd	27
4.1. Wat kan de rol van jeugdwerk zijn?	27
Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?	27
3.2. Hoe omgaan met informatie binnen de jeugdsector?	31
5. Sport	33

1. Inleiding

De schaduw van radicalisering kwam zeer dichtbij door de aanslagen in eigen land en in onze buurlanden. Toch zijn radicale ideeën niet per definitie problematisch. Veel zaken die we vandaag als vanzelfsprekend beschouwen hebben we te danken aan de radicale of vooruitstrevende stemmen uit het verleden. We denken hierbij aan het vrouwenstemrecht, de antiapartheidsbeweging, de burgerrechtenbeweging etc. Sociale en politieke verandering kan pas worden bekomen door het uitdagen van de bestaande status-quo. Ook kijkend naar de ontwikkeling van jongeren hoeven radicale ideeën niet vreemd of problematisch te zijn. Ze kunnen een bron vormen van positief sociaal en politiek engagement en zijn vaak eigen aan de adolescentiefase.

Jongeren met radicale ideeën kunnen uitgroeien tot kritische burgers die onze democratie mee vorm geven. Problematisch wordt het echter wanneer jongeren (of volwassenen) een (groeierende) bereidheid ontwikkelen om - geïnspireerd door filosofische, religieuze, politieke of ideologische opvattingen - ingrijpende veranderingen in de samenleving na te streven door gebruik te maken van gewelddadige of andere ondemocratische middelen, of anderen daartoe aanzetten of ondersteunen.

Noch radicalisering, noch extremisme zijn exclusief verbonden aan een bepaalde etnische, culturele, ideologische of religieuze groep. We vinden ze doorheen de geschiedenis terug binnen verschillende strekkingen. Denk maar aan gewelddadige nationalistische bewegingen, rechts extremisme, links extremisme, religieus extremisme, etc. Toch geeft de actualiteit vandaag aanleiding tot een negatieve en eenzijdige focus op islamitisch extremisme. Dit draagt bij tot een groeiende polarisering in de samenleving tussen en binnen verschillende gemeenschappen. Verschillen worden uitvergroot, het wij-zij denken wordt versterkt en groepen plaatsen zich lijnrecht tegenover elkaar. Dit tast persoonlijke relaties aan en ondermijnt maatschappelijke participatie en sociale cohesie. Radicalisering kan polarisering in de hand werken, maar ook (inter)nationale ontwikkelingen en gebeurtenissen kunnen een trigger vormen. Omgekeerd kan een gepolariseerde samenleving dan weer een vruchtbare voedingsbodem vormen voor extremistische ideologieën.

Ook binnen scholen, welzijnsorganisaties, jeugd- en sportverenigingen is polarisering vaak voelbaar. Daarnaast zijn jongeren in hun ontwikkeling net vatbaar voor een zwart-wit polariserend en radicaliserend discours. Sommige jongeren worstelen met hun identiteit, vinden moeilijk hun plaats in een diverse en globale samenleving of voelen zich onrechtvaardig behandeld. Tegelijkertijd kunnen verschillen in religieuze of politieke opvattingen en gebruiken leiden tot spanningen in de groep. Polarisering creëert conflicten en bemoeilijkt het vinden van oplossingen. Dit is niet anders in Brussel en de Vlaamse rand.¹ Hierbij is het voor de betrokken actoren vaak moeilijk om in te schatten hoe best te reageren. Door het complexe landschap en het ontbreken van eenvormige wegwijzers verloopt de zoektocht naar ondersteuning hier bovendien vaak moeilijk. Toch zijn er verschillende instanties actief die rond dit thema werken.

---

¹Met Brussel bedoelen we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Met de Vlaamse Rand bedoelen we de 19 Vlaamse gemeenten rond Brussel: Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Overijse, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppeem en Zaventem. Daarnaast zal ook Halle in dit overzicht meegenomen worden.

Deze handvatten staan daarom stil bij de verschillende acties die je kan ondernemen binnen je school, welzijnsorganisatie, jeugd- of sportvereniging. Er wordt per sector besproken welke acties mogelijk zijn en welke aanpak per sector wordt gehanteerd. Het gaat om algemene richtlijnen en tips die breed toepasbaar zijn, binnen, maar ook buiten, de context van Brussel en de Vlaamse rand. Vervolgens wordt er, zonder exhaustief te zijn, een duidelijk overzicht gegeven van de Vlaamse en Nederlandstalige Brusselse/Vlaamse rand-actoren waar je terecht kan voor ondersteuning binnen je school, welzijnsorganisatie, jeugd- of sportvereniging.* Om de doeltreffendheid van het integraal veiligheidsbeleid te vergroten over de bestuurlijke grenzen heen, neemt de gewestelijke administratie Brussel Preventie & Veiligheid (BPV) een centrale rol op in de coördinatie van verschillende actoren van de (Brusselse) veiligheidsketen. Deze handvatten zijn dan ook het resultaat van een gezamenlijke inspanning die zowel kadert in het Vlaams Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering² als in het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.³

Wanneer is een situatie verontrustend?

Er is geen afgelijnde definitie van wanneer een situatie verontrustend is. Elke situatie is immers anders. Er zijn wel signalen waar men op kan letten en die gevat kunnen worden in drie "I's":⁴

- **Ideologie:** uitspraken of handelingen die er op duiden dat iemand een extremistische ideologie aanhangt, waarbij uitsluiting en geweld centraal staan. Dit kan gaan van het hanteren van een sterk wij-zij denken, het goedkeuren van geweld tot het presenteren van de gewapende strijd als enige oplossing, waarbij alles geoorloofd is. Dit kan zich op diverse manieren uiten, door bijvoorbeeld aanslagen of ander geweld goed te keuren of te rechtvaardigen, aangeven zelf te willen strijden of geweld te gebruiken, discriminerende uitspraken te doen, haatdragende, ontmenselijkende of naar geweld verwijzende afbeeldingen, filmpjes of teksten te verspreiden etc.
- **Indicaties van gedrag:** het gaat om (soms) plotselinge veranderingen of gedragingen die afwijken van de norm van dat individu. Vaak gaat radicalisering samen met het afwijzen van de bestaande netwerken of vriendengroepen, indien deze niet (meer) aansluiten bij de eigen ideeën. Men trekt bv. niet meer op met de oude vriendengroep, laat vrijetijdsactiviteiten vallen of gaat niet meer naar verenigingen waar men altijd lid van geweest is (bv. sport – of vrijetijdclub). In de plaats daarvan komt een nieuwe sociaal netwerk en nieuwe sociale activiteiten die in lijn zijn met de nieuw verworven ideeën en ideologie. Soms is er zelfs sprake van een terugtrekkende beweging uit de samenleving in zijn geheel. Men zet zich niet meer in op school, is niet meer sociaal actief, heeft een slechter contact met ouders etc.

---

² Een volledig overzicht van het Vlaamse beleid en de Vlaamse initiatieven ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering kan je vinden op <https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/>

³ Voor meer info zie: <http://www.veiligheid-securite.brussels>,

<http://www.bps-bpv.brussels>,

<https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Actieplan%20ter%20preventie%20van%20gewelddadige%20radicalisering%20en%20polarisering.pdf> en

<http://www.veiligheid-securite.brussels/sites/default/files/Plan%20GVPP%20Nederlands.pdf>.

⁴ Gebaseerd op Amy-Jane Gielen, A.G. Advies B.V., De rol van gemeenten in de aanpak van radicalisering, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering- VVSG

<http://www.vvsg.be/radicalisering/Documents/Handvatten%20Lokale%20Aanpak%20Radicalisering%20met%20bijlagn.pdf>

- **Identiteit en uiterlijk:** uitspraken, gedrag en uiterlijke kenmerken waaruit blijkt dat iemand sterk op zoek is naar zijn of haar identiteit en dat zijn of haar identiteitsvorming negatief wordt beïnvloed en/of dat hij of zij experimenteert met de vormgeving daarvan. Dit kan zich op diverse manieren uiten. De meest zichtbare signalen zijn uiterlijke kenmerken, zoals het dragen van bepaalde kledij of het gebruik van bepaalde symbolen. Ook minder zichtbare signalen zijn van belang zoals een hang naar broeder- of zusterschap, erg zoekende zijn, enz.

Bij het hanteren van deze drie "I's" is het belangrijk te benadrukken dat op basis van dit lijstje niet kan worden vastgesteld of iemand aan het radicaliseren is: daar is altijd een gesprek voor nodig met het individu. Wanneer het gaat om bezorgdheden rond religieuze radicalisering moet ook voor ogen gehouden worden dat er een verschil is tussen radicaliseren en een orthodoxe invulling geven aan het geloof.

Het is dan ook sterk aan te raden om de interpretatie van signalen niet alleen te doen, maar best door meerdere personen samen te bekijken. Bovendien is het belangrijk om in het achterhoofd te houden dat het eigen is aan jongeren en jongvolwassenen dat ze zoekende zijn naar de eigen identiteit en daardoor soms grenzen opzoeken door bijvoorbeeld gedragswijziging, uiterlijke kenmerken etc.

Afhankelijk van de (ernst van de) gegeven signalen zal ook een andere aanpak nodig zijn. Zo kan bepaald grensaftastend gedrag behoren tot normaal pubergedrag en enkel voldoende ondersteuning en sturing vragen, bv. stoere uitspraken, uiten van frustraties etc. Ander gedrag kan dan weer ongewenst zijn en negatieve gevolgen hebben binnen de organisatie en vraagt een consequente aanpak, bv. discrimineren, haatdragende uitspraken, polariseren etc. Nog andere signalen kunnen een dreiging inhouden en vragen om een snelle opvolging, bv. dreigen met geweld, plannen om af te reizen naar Syrië en Irak ect

* Bij initiatieven of organisaties met een * kan je gratis terecht. Staat er (*), dan heeft deze organisatie zowel een betalend als een gratis aanbod.

2. Onderwijs

2.1. Welke preventieve maatregelen kunnen genomen worden?

Binnen onderwijs ligt er een belangrijke verantwoordelijkheid met betrekking tot het opentrekken van de leefwereld van alle leerlingen via een positieve beleving van diversiteit en het inzetten op burgerschap en kritisch denken. De school moet een veilige omgeving vormen waar jongeren met hun bezorgdheden terecht kunnen en waar leerlingen met verschillende achtergronden van elkaar kunnen leren. Vroege en positieve ervaringen met diversiteit kunnen de fundering leggen voor een inclusief en democratisch wereldbeeld. Ook inzetten op burgerschap en kritisch denken kan jongeren beter weerbaar maken zodat foutieve en simplistische argumenten sneller doorprikt worden en een extremistisch discours minder kans maakt. Hierbij is het ook belangrijk dat er voldoende ruimte is om de eigen identiteit te verkennen, vragen te stellen en fouten te maken.

Daarom is het belangrijk om

- dingen bespreekbaar te maken;
- de leefwereld van leerlingen te verbreden door hen te laten kennismaken met verschillende culturen, religies, gebruiken etc.;
- aandacht te hebben voor een positieve beleving van diversiteit en
- in te zetten op kritisch denken, luister – en discussievaardigheden, burgerschap, participatie en mediawijsheid.

Als school kan je verschillende maatregelen nemen en activiteiten organiseren om ervoor te zorgen dat verschillende gemeenschappen elkaar beter leren kennen, begrijpen en zich thuis voelen. Lokale maatschappelijke, etnisch-culturele, sociaal-culturele, of religieuze organisaties (bv. jeugd- en sportverenigingen, buurtwerk, vrouwenorganisaties, moskeeverenigingen,...) kunnen in deze een belangrijke rol vervullen. Leg contacten en investeer in een vertrouwensrelatie met gekende lokale diensten en sleutelfiguren met een grote achterban binnen een gemeenschap. Doe daarbij ook recht aan de diversiteit die er binnen de gemeenschap is. De imam is bijvoorbeeld niet noodzakelijk de spreekbuis van alle moslim(s)(gezinnen) in uw school.

Verschiedende vakken en vakoverschrijdende thema's bieden aanknopingspunten om maatschappelijke of actuele thema's aan te snijden en om jongeren te vormen tot kritische en geëngageerde burgers: geschiedenis, taalvakken, project algemene vakken, levensbeschouwelijke vakken, burgerschapsvorming,... Ook inzetten op interlevensbeschouwelijke dialoog en competenties kan in deze nuttig en waardevol zijn. Diverse organisaties (naast de pedagogische begeleidingsdiensten) bieden hiervoor, via didactische pakketten, vorming of procesbegeleiding, ondersteuning op klas- en schoolniveau.

Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?

Referentiepersonen onderwijskoepels/GO! en CLB en centraal aanspreekpunt *	
Korte beschrijving	Binnen elke onderwijskoepel/GO!/CLB-centrumnet werd een referentiepersoon radicalisering aangeduid. Bij hen kan je terecht met specifieke vragen over de thematiek en eventuele afspraken/richtlijnen waar je rekening mee dient te houden binnen je eigen koepel/net.

	Wanneer scholen en CLB's bij de lokale instanties geen antwoord vinden op hun vragen dan kunnen zij zich richten tot een centraal aanspreekpunt: deradicalisering.onderwijs@vlaanderen.be . Met algemene vragen rond diversiteit kan je terecht bij diversiteit.onderwijs@vlaanderen.be
Email	<p>Scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> • GO!: preventie-radicalisering@g-o.be • POV/OVSG: anne.berckmoes@ovsg.be en Marjolein.petit@ovsg.be (POV) • OKO: johan.royeaerd@voop.be • Katholiek Onderwijs Vlaanderen: dieter.hoedekie@katholiekonderwijs.vlaanderen en chris.wyns@katholiekonderwijs.vlaanderen <p>CLB</p> <ul style="list-style-type: none"> • CLB POV/OVSG: Marjolein.petit@ovsg.be • VCLB: marleen.vandenmooter@vrijclbnetwerk.be • CLB GO!: sofie.van.den.bussche@g-o.be

Netwerk islamexperten *	
Straat en nummer	Timmerhoutkaai 9
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	<p>Een netwerk van islamexperten helpt je school gratis met vragen rond de Islam en gaat op zoek naar een antwoord op maat. De experts beschikken over een grondige kennis van de Islam, maar zijn ook vertrouwd met de leefwereld van jongeren. Ze staan klaar voor jongeren, klasgroepen en eerstelijns werkers (leerkrachten, CLB-medewerkers en NAFT-begeleiders):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze geven duiding bij de Islam en de waarden en normen binnen de Islam. • Ze begeleiden klasgesprekken en laten jongeren zo kennismaken met elkaars levensovertuiging. • Ze geven inzicht in waarom jongeren radicaliseren. Ook met concrete bezorgdheden rond radicalisering kan je bij hen terecht. • Ze informeren en coachen leerkrachten, zodat zij met meer zelfvertrouwen zelf in gesprek kunnen gaan met leerlingen en ouders. <p>In overleg met de vraagsteller wordt er op zoek gegaan worden naar een aanbod op maat.</p>
Website	http://onderwijs.vlaanderen.be/deradicalisering http://www.centrumislamonderwijs.be/islamexperten.html
Email	deradicalisering.onderwijs@vlaanderen.be en netwerkislamexperten@gmail.com
Telefoonnummer	+32 (0)487 92 70 12

Lokale overlegplatformen – LOP's *	
Korte beschrijving	Lokale overlegplatformen zijn overlegorganen met vertegenwoordigers uit CLB's, scholen, lokale gemeenschappen, de integratiesector, armoedeverenigingen, schoolopbouwwerk en anderen. LOP's kunnen bijvoorbeeld beslissen om gezamenlijke

	vormingsacties op te zetten voor ouders, leerlingen, leraren en directies. Ook wanneer een jongere niet (meer) welkom is op school, kan het LOP bemiddelen.
Website	Meer informatie en contactgegevens via http://www.agodi.be/lop

Naadloze flexibele trajecten (NAFT) – verschillende aanbieders *

Korte beschrijving	NAFT zijn de Naadloos Flexibele Trajecten voor alle leerlingen uit het secundair onderwijs. NAFT-trajecten hebben als doel om schooluitval en vroegtijdig schoolverlaten in het secundair onderwijs tegen te gaan. Een NAFT-traject kan preventief en remediërend ingezet worden en richt zich naar leerlingen, klasgroepen, leerkrachten, teams of scholen. NAFT biedt een diversiteit aan mogelijkheden om een maatgericht, flexibel traject uit te werken. Het versterken van de sociale en schoolse vaardigheden, herstelgesprekken, het coachen van leerkrachten, Leerlingen en scholen hebben toegang tot een NAFT-traject op voorstel van het CLB.
Website	Meer informatie en overzicht aanbieders via https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/naft-naadloos-flexibel-traject
	Specifiek voor Brussel kan je terecht bij vzw Abrusco of bij vzw Groep Intro: https://www.abrusco.be/ https://www.groepintro.be/nl/
	Specifiek voor Vlaamse rand: kan je terecht bij vzw Groep Intro of vzw Arktos: https://www.groepintro.be/nl/ en www.arktos.be

Onderwijscentrum Brussel (OCB) *

Straat en nummer	Marcqstraat 18
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	Het Onderwijscentrum Brussel wil de kansen van alle kinderen en jongeren in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel vergroten. Al deze kinderen en jongeren moeten vanuit hun sociale, culturele en talige diversiteit de nodige sleutelcompetenties kunnen verwerven die ze nodig hebben in de maatschappij van de 21ste eeuw. OCB zorgt hiertoe voor de vorming en ondersteuning van schoolteams binnen het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De werking richt zich op taal en meertaligheid, ouder- en buurtbetrokkenheid, omgaan met diversiteit en armoede, Brede School en breed leren, spel en spelen.
Website	http://www.onderwijscentrumbrussel.be/
Email	onderwijscentrumbrussel@vgc.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 210 63 90

Vormingsaanbod Ducktape (Groep Intro)

Straat en nummer	Charles Parentéstraat 6
Postcode en gemeente	1070 Brussel

Korte beschrijving	Ducktape is het vormingsaanbod van Groep Intro voor onderwijsprofessionals. Zowel binnen een open aanbod als op vraag worden vormingen uitgewerkt ter ondersteuning van leerkrachten, CLB-medewerkers en directie. Vanuit concrete cases wordt een vormingsaanbod uitgewerkt rond de volgende thema's: <ul style="list-style-type: none"> • Over de grens: hoe maak je van agressie of conflict in een klasgroep een leermoment? • Diversiteit: een verrijking of bedreiging? • Verbinden in gezag: hoe kan je inzetten op verbinding met leerlingen zonder aan gezag in te boeten?
Website	https://www.groepintro.be/nl/vorming/ducktape-vorming-die-blijft-plakken/
Email	info@groepintro.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 242 85 43

KANS Centraal Meldpunt Brussel *

Straat en nummer	Leopold II-laan 178
Postcode en gemeente	1080 Sint-Jans-Molenbeek
Korte beschrijving	KANS zoekt samen met leerlingen, ouders, scholen en professionele hulpverleners naar de meest passende ondersteuning voor leerlingen om schooluitval te voorkomen. KANS is gegroeid vanuit een toenemende nood in het werkveld aan een aanspreekpunt wat betreft trajecten voor leerlingen die dreigen uit te vallen op school. De VGC en Triptiek (drie Brusselse CLB's) sloegen de handen in elkaar en realiseerden de opstart van KANS, onder coördinatie van de Brusselse netwerkcoördinator Samen tegen Schooluitval. KANS biedt enerzijds informatie rond de bestaande trajecten voor jongeren die dreigen uit te vallen op school. Anderzijds staat KANS in voor de regie van deze trajecten.
Website	http://www.kans.brussels/
Email	info@kans.brussels
Telefoonnummer	+32 (0)2 313 99 11

Vzw Motief

Straat en nummer	Belgradestraat 80
Postcode en gemeente	2800 Mechelen
Korte beschrijving	Vzw Motief ontwikkelt en organiseert vormings(producten) op het snijpunt van geloof/levensbeschouwing en samenleving.
Website	https://www.motief.org/index.php/projecten/identiteit-gezocht https://www.motief.org/index.php/projecten/identiteit-gezocht-2
Email	info@motief.org
Telefoonnummer	+32 (0)15 200 301

Project Democratische Dialoog (Erasmushogeschool Brussel)	
Inhoud	<p>Democratische Dialoog ondersteunt scholen in het herstellen van polariserende beeldvormingen en het opstarten van een constructieve dialoog. Vaak betreft het een zeer specifieke context waarin verschillende groepen steeds minder bereid zijn tot dialoog.</p> <p>Democratische Dialoog zet coaches in met expertise in psychologie, filosofie, communicatietechnieken, preventiewelzijn, beeldvorming rond levensbeschouwingen en maatschappij-opbouw. Op basis van deze expertises kunnen de dialoogcoaches een multifactoriële analyse van de context maken en onderliggende 'storende' elementen identificeren en aanpakken.</p> <p>Democratische Dialoog biedt preventie en interventie bij conflicten aan, brengt kennis bij over interculturele communicatie en beeldvorming en traint leerkrachten in het faciliteren van een constructieve dialoog over maatschappelijk en cultureel gevoelige thema's.</p> <p>Afhankelijk van de vraag, nood en context, worden de juiste experts ingezet en wordt een coachingstraject opgesteld.</p>
Website	Info en contactgegevens via https://www.erasmushogeschool.be/nl/ehblog/enorme-subsidie-voor-verbindend-project-democratische-dialoog

Kenniscentrum Urban Coaching & Education (Erasmushogeschool Brussel)	
Straat en nummer	Laarbeeklaan 121
Postcode en gemeente	1090 Jette
Korte beschrijving	Het onderzoek van het kenniscentrum Urban Coaching & Education (KC UC&E) focust zich op het cultuursensitief en responsief handelen van de educatieve professional. Binnen vijf onderzoekslijnen worden inzichten verkregen over bepaalde domeinen van het cultuursensitief handelen.
Website	http://urbancoachingandeducation.be https://www.erasmushogeschool.be/nl/praktijkgericht-onderzoek/urban-coaching
Email	Veerle.van.raemdonck@ehb.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 472 52 00

OTA Vlaams Brabant/Brussel (*)	
Straat en nummer	Vooruitgangstraat 333/8
Postcode en gemeente	1030 Schaarbeek
Korte beschrijving	OTA geeft vorming rond verschillende thema's die verband houden met cultuursensitieve zorg binnen de (jeugd)hulpverlening. Deze kunnen op vraag van een dienst of voorziening georganiseerd worden, inclusief op vraag van CLB's. Ze ontwikkelen ook vormingen op maat, gericht op de specifieke vragen en noden van de deelnemers. Ook specifiek rond radicalisering/polarisering werd er een aanbod ontwikkeld. Daarnaast bieden ze vanuit hun expertise advies aan en ondersteunen ze

	de hulpverlening in de begeleiding van jongeren met een migratieachtergrond en hun gezin. De ondersteuning kan verschillende vormen aannemen, van telefonisch consult tot procesbegeleiding.
Website	http://ota-vlaamsbrabant-brussel.be/ https://ota-vlaamsbrabant-brussel.be/wp-content/uploads/2018/10/Tapa-aanbod_Opgroeien-in-een-gepolariseerde-wereld_Okt18-002.pdf
Email	info@ota-vlaamsbrabant-brussel.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 725 60 13

Vzw Foyer	
Straat en nummer	Werkhuizenstraat 25
Postcode en gemeente	1080 Sint-Jans-Molenbeek
Korte beschrijving	<p>Foyer vzw zet zich in voor een samenleving die op een positieve manier omgaat met diversiteit en waaraan iedereen, ongeacht afkomst, op een gelijkwaardige manier kan participeren. Via haar verschillende deelwerkingen wordt actief gewerkt aan integratie en sociale cohesie. Foyer vzw neemt verschillende initiatieven voor integratie en empowerment van (vaak maatschappelijk kwetsbare) kinderen, jongeren en volwassenen.</p> <p>Een van haar activiteiten is de omkadering van een 'virtueel' atelier, "Hoe reëel is het virtuele?", om kinderen en jongeren kritisch te laten omgaan met de multimediamereld. Ook gelinkte thema's als pestgedrag en radicalisering komen aan bod. Aanbod voor klassen eind lager onderwijs of secundair onderwijs.</p>
Website	http://www.foyer.be/?page=sommaire&reload=article&id_article=13286&lang=nl http://www.foyer.be/?page=sommaire&reload=auteur&id_auteur=5128&lang=nl
Telefoonnummer	+32 (0)2 411.74.95

Klasse – Klascement (*)	
Korte beschrijving	<p>Klasse werkte verschillende informatieve instrumenten uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het multimediaal dossier radicalisering is online te bekijken en bundelt informatie over wat radicalisering juist is, tips rond preventie, signaalherkenning en aanpak, videogetuigenissen en hulpkanalen: zie https://www.klasse.be/radicalisering/ en https://www.klasse.be/reeks/radicalisering/ • In de reeks wij-zij-denken geeft Bart Brandsma je meer uitleg bij polarisering en lees je hoe leraren en directeurs in hun klas of school conflict en polarisering voorkomen en aanpakken. Ook interlevensbeschouwelijke competenties komen aan bod. https://www.klasse.be/reeks/wij-zij-denken/ • Klasse ontwikkelde daarnaast een e-book "Hoe omgaan met een crisis" met allerlei tips over hoe te handelen in crisissituaties, hoe je als school goed voor te bereiden op een crisissituatie en hoe te communiceren: https://www.klasse.be/ebook/crisis/ <p>Via het gratis onlineplatform voor leerkrachten "Klascement" werd er een specifieke oproep gelanceerd om lesmateriaal of educatief materiaal rond radicalisering in te</p>

	<p>sturen. Met dit materiaal kunnen leerkrachten elkaar inspireren en gericht materiaal delen voor leerlingen van alle leeftijden:</p> <p>https://www.klascement.net/thema/deradicalisering/</p>
--	---

Bounce (Vzw Arktos)	
Straat en nummer	Valkerijgang 26
Postcode en gemeente	3000 Leuven
Korte beschrijving	BOUNCE helpt de veerkracht van (kwetsbare) jongeren tegen radicale invloeden te versterken en maakt hun sociale omgeving bewust. Het betreft een preventief programma dat werd ontwikkeld om gewelddadige radicalisering in een vroeg stadium te voorkomen. Bounce heeft een aanbod voor jongeren, ouders en eerstelijns werkers en train-de-trainer. Als school kan je rechtstreeks beroep op hen doen.
Website	https://arktos.be/nl/contact/brussel https://arktos.be/nl/ondersteuning/bounce https://www.bounce-resilience-tools.eu/nl
Email	Info@arktos.be
Telefoonnummer	+32 (0)16 29 57 74

Kenniscentrum Mediawijs *	
Korte beschrijving	Het kenniscentrum Mediawijs helpt om bewust, actief, kritisch en creatief media te gebruiken om deel te nemen aan onze maatschappij. Het kenniscentrum zet in op digitale vaardigheden maar ook op het omgaan met cyberpesten, online haatspraak etc. Via hun website kan je onder andere informatie, tools, vormingen en onderzoek terugvinden. Specifiek rond de vraag 'hoe omgaan met geweld in de media' stelt Mediawijs een dossier ter beschikking rond 'Mediawijsheid in tijden van dreiging en terreur'. In dit dossier kom je te weten hoe je in het lager onderwijs op een positieve, actieve manier kan omgaan met terreur, oorlog, geweld en angst. Ook werd er gezorgd voor een dossier rond mediawijsheid en radicalisering, complottheorieën en over het omgaan met (online) haatspraak.
Website	www.mediawijs.be https://mediawijs.be/nieuws/hoe-omgaan-geweld-media https://mediawijs.be/dossiers/dossier-media-en-radicalisering www.nohate.be

Axcent vzw	
Straat en nummer	Grensstraat, 21
Postcode en gemeente	1210 Sint-Joost-ten-Node
Korte beschrijving	Axcent vzw is een pluralistische vereniging in Brussel die inspeelt op de religieuze en levensbeschouwelijke rijkdom en complexiteit van de grootstedelijke samenleving. Axcent vzw hoopt bij te dragen aan dialoog én samenwerking tussen personen en

	<p>gemeenschappen met een verschillende levensovertuiging in een geglobaliseerde maatschappij.</p> <p>Axcent ondersteunt onderwijsactoren en andere organisaties via</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van activiteiten en projecten rond interlevensbeschouwelijke dialoog; • Een aanbod van werkmiddelen, activiteiten en projecten om interlevensbeschouwelijke dialoog op te nemen in de eigen werking of lessen; • Het uitwerken van een theoretisch kader voor de organisatie van interlevensbeschouwelijke dialoog tussen jongeren; • Het ondersteunen van organisaties, leerkrachten en individuen die met Brusselse jongeren aan de slag willen gaan rond levensbeschouwing en interlevensbeschouwelijke dialoog in het onderwijs en de vrije tijd. In 2017 organiseerde Axcent vzw een dialoogreis naar Auswitch.
Website	http://axcentorg.webhosting.be/nl/jeugd/over-jeugd http://www.axcent.org/ax/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=5&lang=nl
Email	Info@axcent.org
Telefoonnummer	+32 (0)472 55 25 11

Vzw Kleur Bekennen	
Straat en nummer	Hoogstraat 147
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	<p>Kleur Bekennen gidst leerkrachten doorheen het diverse aanbod van wereldburgerschapseducatie en stelde een inspiratiebundel samen over de preventie van radicalisering vanuit verschillende invalshoeken. Ze ondersteunt om hiermee op een kwaliteitsvolle manier aan de slag te gaan. Bij Kleur Bekennen kan je onder meer terecht voor:*</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijke en financiële ondersteuning voor jouw wereldburgerschapsinitiatief op school via de jaarlijkse projectoproep • Advies en nascholingen op maat • Unieke leertrajecten <p>*In de loop van het schooljaar 2019-2020 past Kleur Bekennen zijn werking aan. Het beschikbare aanbod kan er daarom iets anders uitzien dan hier omschreven.</p>
Website	www.kleurbekennen.be www.kleurbekennen.be/artikel/thema-in-de-kijker/radicalisering
Email	kleurbekennen@btcctb.org
Telefoonnummer	+32 (0)2 505 18 27

Plan België	
Korte beschrijving	Gelijkheid. Een enorme uitdaging waar de positieve evolutie van je samenleving mee staat of valt. Iedereen heeft baat bij gelijkheid en ze moet dan ook door iedereen

	worden gedragen. Jongens zijn net zo goed betrokken als meisjes. Ze worden dan wel minder gediscrimineerd, ook zij worden geconfronteerd met stereotypes en vastgeroeste vooroordelen. Plan International België zet gelijkheid en kinderrechten hoog op de agenda van scholen. Ze ontwikkelden lesmateriaal voor basis- en middelbare scholen en publiceren studies, enquêtes en bevindingen. Doel is om zoveel mogelijk mensen in actie te krijgen voor gelijkheid.
Website	https://www.planinternational.be/

Studio Globo	
Straat en nummer	Huidevettersstraat 165
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	<p>Studio Globo is een NGO voor ontwikkelingssamenwerking die zich specialiseert in ontwikkelingseducatie. De wereld ontdekken, positief leren omgaan met diversiteit, betrokken raken bij mens en milieu en meebouwen aan een duurzame en solidaire wereld zijn hierbij de voornaamste pijlers.</p> <p>Deze pijlers streeft Studio Globo na door een gevarieerd vormingsaanbod aan te bieden gericht op zowel kleuter-, lager, secundair en hoger onderwijs. Leerkrachten zijn hierbij hun belangrijkste partners, en zij bieden dan ook een uitgebreide nascholing aan voor zowel leerkrachten lager onderwijs, leerkrachten secundair onderwijs als studenten.</p>
Website	www.studioglobobe.be
Email	info@studioglobobe.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 520 05 30

School zonder Racisme	
Straat en nummer	Hovenierstraat 82
Postcode en gemeente	1081 Koekelberg
Korte beschrijving	School zonder Racisme is de partner van leerkrachten en secundaire scholen die jongeren willen vormen tot wereldburgers met een open en solidaire houding. Hun ervaringsgerichte aanpak en de diversiteit aan werkvormen bieden een waaier aan mogelijke initiatieven, workshops en dagprogramma's op school en in de klas.
Website	www.schoolzonderracisme.be
Email	info@schoolzonderracisme.be
Telefoonnummer	02 511 16 36

Bijzonder Comité Herinneringseducatie (*)	
Korte beschrijving	Er is een ruim aanbod aan herinneringseducatie, maar het is niet altijd makkelijk om dat in de klas te krijgen. Het Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie ontsluit via KlasCement een databank met heel wat lesmateriaal, websites en projecten in verband met herinneringseducatie. Daarnaast bieden zij ook vorming op maat, is er keuze uit

	<p>een standaardaanbod van lezingen en workshops en bieden zij enkele gratis online seminars (webinars) aan. Ze bieden een antwoord op o.a. volgende vragen: Wat is nu eigenlijk herinneringseducatie? Waarom vinden we het zo belangrijk dat we met z'n allen leren uit het verleden? Hoe doe je dit dan? Waar hou je best rekening mee? Wat zijn de valkuilen?</p> <p>Het Bijzonder Comité Herinneringseducatie (BCH) ontwikkelde ook een specifieke vorming over radicalisering. Tijdens drie webinars van 60 minuten bogen twee experts zich over radicalisering en controverses in de klas en op school. Aan de hand van reële onderwijscases en op basis van elkaars inbreng kregen de deelnemers concrete aanwijzingen om constructief om te gaan met leerstof die controverses kan oproepen. De webinars kunnen via de volgende link herbekeken worden; http://herinneringseducatie.be/vormingen/</p>
Website	http://www.herinneringseducatie.be

Kazerne Dossin	
Straat en nummer	Goswin de Stassartstraat 153
Postcode en gemeente	2800 Mechelen
Korte beschrijving	Kazerne Dossin is een museum over Holocaust en Mensenrechten in Mechelen. Vanaf deze historische site werden meer dan 25.000 Joden, Roma en Sinti gedeporteerd naar Auschwitz-Birkenau. Voor leerlingen van het secundair onderwijs bieden ze drie bezoekformules aan: een klassieke rondleiding met gids, een instapsessie met zelfstandig museumbezoek of een Ipadtour met Malvine Löwenwirth. Leerlingen uit het basisonderwijs maken kennis met Simon Gronowski via een interactief museumbezoek met workshop. Kazerne Dossin komt ook naar de school met lezingen over hedendaagse thema's als radicalisering en polarisatie.
Website	http://www.kazernedossin.eu
Email	info@kazernedossin.eu
Telefoonnummer	+32 (0) 15 29 06 60

BELvue museum	
Straat en nummer	Paleizenplein 7
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	Het BELvue is zowel het museum van België en zijn geschiedenis als een centrum voor de democratie. BELvue wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting en werd opgericht als een plaats waar bezoekers, en vooral jongeren, België, zijn geschiedenis, zijn sociaaleconomische ontwikkeling en de werking van zijn instellingen kunnen leren kennen en beter begrijpen. EduBEL, de Educatieve Dienst van BELvue, verzorgt educatieve en interactieve activiteiten voor talrijke doelgroepen (oa. scholen).
Website	http://www.belvue.be/nl/edubel
Email	info@belvue.be

Telefoonnummer	+32 (0)2 500 45 54
----------------	--------------------

Agentschap Integratie en Inburgering *	
Straat en nummer	Toekomststraat 35
Postcode en gemeente	1080 Sint-Jans-Molenbeek
Korte beschrijving	Het agentschap ondersteunt scholen op beleidsniveau, werkt samen aan de draagkracht van de leerkrachten en geeft advies, vorming en begeleiding rond diversiteitsvraagstukken. Indien je als school vragen hebt over het omgaan met diversiteit op school, helpen zij de vraag scherper te krijgen. Vervolgens bekijken zij met de vraagsteller hoe de vraag het best kan aangepakt worden en/of bij wie je hiervoor terecht kan.
Website	https://integratie-inburgering.be/kaart-regio-brussel?f%5B0%5D=pas_164%3A192
Email	info@bon.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 501 66 80

Project Mind Changers (AIF+)	
Naam	AIF+
Korte beschrijving	AIF+ brengt Nederlandstalige sociaal-culturele verenigingen samen en zorgt onder andere voor informatiesessies en opleidingen. Het project Mind Changers wil een actieve dialoog tussen leerlingen en vluchtelingen stimuleren. Bij elk dialoogmoment komen 2 vluchtelingen in een groep van 20 à 25 personen hun verhalen vertellen. De vluchtelingen vertellen hun persoonlijk verhaal (situatie thuisland, vluchtverhaal, integratieproces in België, moeilijkheden die ze zijn tegengekomen,...). Na deze verhalen kunnen de leerlingen vragen stellen, bedenkingen formuleren en dus actief in dialoog treden. Het doel van dit project is dan ook werken aan een positieve beeldvorming rond vluchtelingen. Elk dialoog wordt begeleid door een educatieve medewerker. Het project richt zich specifiek tot leerlingen en leerkrachten van de laatste graad van het secundair onderwijs.
Website	https://www.vzwaif.be/mind-changers/
Email	mindchangers@vzwaif.be
Telefoonnummer	+ 32 (0)89 62 15 77

CVB-VIDEP – Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
Korte beschrijving	In samenwerking met het CVB-VIDEP stelt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2 documentaires ter beschikking om met jongeren en volwassenen te kunnen debatteren. <ul style="list-style-type: none"> De onzichtbare – Synopsis: deze film wil de dialoog openen over het vertrek van jongeren naar Syrië. Het is vandaag meer dan ooit belangrijk dat we, ongeacht onze naam, naar elkaar luisteren, met elkaar praten en debatteren om het geweld de rug toe te keren.

	<ul style="list-style-type: none"> • De bezorgde ouders – synopsis : deze film volgt het proces van ouders wiens kinderen vertrokken zijn en die zich investeren in praatgroepen en gezamenlijk acties om hun dramatische situatie boven te komen
Email	Deze documentaires zijn beschikbaar bij Brussel Preventie & Veiligheid (BPV): info@bpv.brussels

2.2. Verontrustende signalen die geen acute dreiging vormen voor de leerling, de school of de maatschappij

Het kader rond ambtsgeheim/discretieplicht/beroepsgeheim voor onderwijspersoneel Schoolpersoneel, en daarmee bedoelen we iedereen die in een school tewerkgesteld is, is niet gebonden aan een beroepsgeheim, maar heeft wel discretieplicht/ambtsgeheim.⁵

Het ambtsgeheim belet dat vertrouwelijke informatie zomaar gedeeld mag worden met derden die buiten de onderwijsinstelling staan en niet gerechtigd zijn om er kennis van te nemen. Vertrouwelijke gegevens zijn gegevens die de private levenssfeer raken en dus als dusdanig niet openbaar zijn.

Het ambtsgeheim belet echter niet dat relevante informatie *indien nodig* kan worden doorgegeven, bijvoorbeeld aan de politie. De school heeft hierbij wel steeds de verantwoordelijkheid om discreet met informatie om te gaan en af te wegen wat doorgegeven wordt en wat niet. Indien de schooldirectie daarom verzoekt, moet het schoolpersoneel vertrouwelijke informatie kenbaar maken. De directie is echter zelf ook gebonden door de discretieplicht en moet dus discreet omgaan met deze gegevens. Het is niet zo dat de directie deze gegevens dan zomaar aan derden mag doorgeven.

In de rechtspositieregeling staat dat de personeelsleden hun taken nauwgezet moeten uitoefenen. Dit is een uitdrukking van de algemene zorgvuldigheidsplicht, die voor personeelsleden in het onderwijs aanvullend geldt op plichten die wel omschreven zijn.⁶ Ze kunnen in de wet of het decreet zijn omschreven, of in afspraken tussen het personeelslid en het schoolbestuur zijn opgenomen (arbeidsreglement, functiebeschrijving...). Die algemene zorgvuldigheidsplicht richt zich op wat een normaal en voorzichtig handelend personeelslid zou doen. Voor een nieuw fenomeen als radicalisering van leerlingen valt er vanwege het ontbreken van rechtspraak moeilijk bij voorbaat een klare lijn te bepalen. Duidelijke afspraken tussen leerkrachten, directie en schoolbestuur met betrekking tot dit probleem zijn dus zeer belangrijk. In deze afspraken moet dan duidelijk worden bepaald in welke gevallen een leraar de directie zal informeren, wanneer de directie het schoolbestuur moet inlichten, in welke gevallen het CLB wordt ingeschakeld, etc. Deze afspraken mogen echter niet van die aard zijn dat ze een beoordeling door het personeelslid

⁵ Voor ambtenaren noemt men de discretieplicht het ambtsgeheim.

⁶ Plichten die wel in de rechtspositieregeling staan, zijn bijvoorbeeld de personeelsleden moeten zich in hun dienstbetrekkingen en in de omgang met de leerlingen, de ouders van de leerlingen en het publiek op een correcte wijze gedragen; moeten alles vermijden wat het vertrouwen van het publiek kan schaden of afbreuk kan doen aan de eer of de waardigheid van hun functie in het onderwijs; het is de personeelsleden verboden rechtstreeks of door een tussenpersoon, zelfs buiten hun ambt doch omwille ervan, giften, geschenken, beloningen of enig ander voordeel aan te nemen.

in kwestie kunnen wegnemen. Een personeelslid moet in dit soort situaties op eenzelfde manier een afweging maken als in andere situaties zoals ernstige familiale problemen, druggerelateerde problemen, zelfmoordneigingen,...

Puur feitelijke informatie, informatie over objectief vaststelbare gegevens, mag altijd gedeeld worden met de politie. Hetzelfde geldt voor strafbare feiten die op school plaatsvinden. Bij dit alles mag nooit uit het oog verloren worden dat de politie de helpende hand is en het opsporen van misdrijven exclusief tot haar bevoegdheden behoort. Het mag met andere woorden niet verwacht worden dat schooldirecties of leerkrachten zelf op onderzoek zouden gaan naar strafbare feiten.

De uitzonderingen op het beroepsgeheim kunnen ook ingeroepen worden door de houders van een ambtsgeheim. Ook hier geldt de verplichting hulp te verlenen aan een persoon in groot gevaar (hulpplicht en schuldig verzuim), aangifteplicht, meldingsrecht (bijvoorbeeld aan het parket) of er kan sprake zijn van een noodtoestand (enige middel bij onmiddellijk gevaar voor een hoger belang).

Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?

Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) *	
Korte beschrijving	In de eerste plaats kan je als school terecht bij je CLB om advies in te winnen en een casus te bespreken. Het CLB zal de situatie onderzoeken, onder meer via een gesprek met de leerling en zijn ouders. De vraagverheldering moet resulteren in een goed beeld van de problematiek. Het doel daarvan is uit te klaren, in nauw overleg met de school, welke acties voor de jongere het meest aangewezen zijn. Als de problemen bij de leerling de draagkracht van de begeleiding door school en CLB overstijgen, neemt het CLB haar draaischijffunctie op. Dit wil zeggen dat het CLB in overleg met andere hulpverlenende diensten (waaronder diensten vanuit integrale jeugdhulp) op zoek gaat naar de gepaste hulp voor de leerling. CLB-medewerkers zijn gebonden door een beroepsgeheim. Er mogen geen verkeerde verwachtingen zijn ten aanzien van CLB-medewerkers: het opsporen van misdrijven behoren exclusief tot de bevoegdheden van de politie en het is bijgevolg niet aangewezen dat CLB-medewerkers zelf op onderzoek zouden gaan naar strafbare feiten.
Website	VGC: http://www.clbnbrussel.be/ CLB Go! http://www.clbbrussel.be/ VCLB https://www.vclb-pieterbreughel.be/
Email	CLB VGC: clbvgc@clbvgc.be CLB Go! info@clbbrussel.be VCLB: info@vclbpb.be

Netwerk islamexperten *	
Straat en nummer	Timmerhoutkaai 9
Postcode en gemeente	1000 Brussel
Korte beschrijving	Zie hoger.

Website	http://onderwijs.vlaanderen.be/deradicalisering http://www.centrumislamonderwijs.be/islamexperten.html
Email	deradicalisering.onderwijs@vlaanderen.be en netwerkislamexperten@gmail.com
Telefoonnummer	+32 (0)487 92 70 12

Vast aanspreekpunt Lokale Politie *	
Korte beschrijving	<p>Elke lokale politiezone voorziet een vast aanspreekpunt voor scholen. Zo kunnen scholen en lokale politiezones beter samenwerken aan preventie en veiligheid. Het aanspreekpunt vervult een scharnierfunctie tussen de school en de lokale politie. Het is belangrijk dat de school en het aanspreekpunt bij de politie op voorhand duidelijke afspraken maken over wat gemeld wordt en wat niet. Eventueel kan er een overeenkomst worden afgesloten waarin de gemaakte afspraken worden vastgelegd. Wat een school kan, mag, of moet melden aan de politie vind je terug in volgende omzendbrief: http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14606</p> <p>Je leest er ook wat de politie doet met de melding, en hoe je een gezamenlijke overeenkomst kan opstellen.</p>
Website	<p>De contactgegevens van deze aanspreekpunten per school en vestigingsplaats kunnen gevonden worden via een beveiligde online databank: http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/aanspreekpunt-lokale-politie. Het paswoord nodig om deze databank te kunnen raadplegen werd gecommuniceerd naar alle schooldirecties via 'Mijn Onderwijs'.</p>

De gemeente – Lokale integrale veiligheidscel (LIVC) *	
Korte beschrijving	<p>De gemeente kan gecontacteerd worden bij een vermoeden van radicalisering. Sommige gemeenten hebben een specifieke contactpersoon die het thema opvolgt, in andere gemeenten kan de preventiedienst gecontacteerd worden, de jeugddienst, of de welzijnsdienst. Je kan bij hen terecht voor ondersteuning en om indien nodig samen een aanpak te formuleren. De gemeente heeft vaak aanvullende informatie via andere contactpersonen en kan zo alle signalen verzamelen en samenleggen om op die manier tot een correcte inschatting te komen. De gemeente kan er bovendien voor zorgen dat de persoon en de familie begeleid en ondersteund worden door de juiste instanties.</p> <p>Op initiatief van de burgemeester werd in de meeste gemeenten bovendien een "Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC)" opgericht om informatie uit te wisselen tussen de sociale en preventiediensten, de Lokale Task Force (LTF) en de bestuurlijke overheden over signalen die een ernstig gevaar inhouden. De burgemeester vormt hiermee de brug tussen veiligheids- en sociale actoren.⁷</p>

⁷ Burgemeesters nemen dit initiatief en nodigen actoren uit hun gemeente uit zoals bepaald in de wet van 30 juli 2018 betreffende de oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Dit betekent evenwel niet dat in alle gemeentes of regio's een LIVC actief is. Een burgemeester is bovendien vrij om de samenstelling te bepalen, waardoor ze per regio ook verschilt (bv. met inbegrip van scholen, CLB's, of zich net beperkt tot enkel de burgemeester en de korpschef). Indien een signaal daadwerkelijk over een signaal van radicalisering gaat en het een dreiging inhoudt zal het opgenomen worden door de LIVC. Bij een ruime samenstelling van de LIVC kunnen signalen van radicalisering, uitreis en terugkeer tijdens een multidisciplinair casusoverleg besproken worden. Onder regie van de burgemeester beoordelen verschillende partijen de casus vanuit hun eigen expertise en maken ze indien

Contactgegevens	Zie bijlage 1
-----------------	---------------

2.3. Verontrustende signalen die een acute dreiging vormen voor de leerling, de school of de maatschappij

Iedereen is verplicht hulp te verlenen aan personen in nood, maar hulp bieden betekent niet noodzakelijk het inschakelen van de politie. Hulp kan ook geboden worden door bv. een hulpverleningsdienst in te schakelen. Belangrijk is wel dat, indien er hulp nodig is van politie of gerechtelijke instanties, deze diensten tijdig ingeschakeld worden, en er niet gewacht wordt tot de zaak geëscaleerd is.

Leerlingen die een acuut gevaar lopen door eigen toedoen of door toedoen van anderen, moeten geholpen worden. We denken dan bijvoorbeeld aan een jongere waarbij men ernstige gedragsveranderingen vaststelt binnen het kader van een extreem gedachtengoed en bij wie men de inschatting maakt dat deze zouden kunnen leiden tot extremistische acties.

Indien je geconfronteerd wordt met een acute verontrustende situatie met een leerling (bv. je weet van concrete plannen van een leerling die naar Syrië wil vertrekken of hebt ernstige aanwijzingen in die richting) verwittig dan onmiddellijk de lokale politie en geef duidelijke informatie. Indien de lokale politie onbereikbaar is, dien je contact op te nemen met de 112 (zowel mogelijk met vast telefoontoestel als met gsm).

Indien de veiligheid van de aanwezigen op school zelf in gedrang is, bv. door de aanwezigheid van een gewapend persoon, verwittig dan onmiddellijk de politie (112) en volg de instructies van de politie. Afhankelijk van de dreiging zullen zij adviseren te evacueren of een lock-down-procedure te starten.⁸ Zorg in elk geval ook voor een goede interne communicatie.

Het is belangrijk om vooraf stil te staan bij dit soort van situaties en hier vooraf afspraken over te maken binnen de school zodat iedereen die werkt binnen de school weet wat er van hem of haar verwacht wordt.

Permanentedienst Lokale Politie *	
Korte beschrijving	Indien je geconfronteerd wordt met een dringende verontrustende situatie (bv. concrete plannen van een jongere die naar Syrië wil) verwittig je best meteen de lokale politie en geef je duidelijke informatie. Elke Brusselse politiezone heeft een permanentiedienst waar je 24/24 en 7/7 terecht kan met dringende vragen, problemen of acute situaties. Wordt er geen permanentiedienst georganiseerd, heb je onmiddellijk bijstand nodig van de politie, een ambulance of de brandweer, dan bel je best 112. Ook indien de veiligheid van jezelf of andere aanwezigen op school in direct gevaar is (bv. door de aanwezigheid

nodig een interventiestrategie om eventuele risico's te verkleinen. Aangezien de finaliteit van veiligheids- en sociale partners niet altijd dezelfde is, is het belangrijk om voor elke case in de LIVC een gemeenschappelijke doelstelling voorop te stellen. Door de combinatie van zowel veiligheids- en sociale partners in de LIVC ontstaat een lokale multidisciplinaire overlegstructuur waarbinnen toekomstige signalen besproken kunnen worden. Deze signalen kunnen geanonimiseerd worden besproken om de privacy van personen en het beroepsgeheim van eerstelijnsverleners te beschermen.

⁸ Bij een Lock-down moeten alle aanwezigen in de lokalen blijven, deuren worden slotvast gemaakt aan de binnenkant of gebarricadeerd, personen schuilen of gaan op de grond liggen weg van deuren en vensters.

	van een gewapend persoon) verwittig je onmiddellijk de politie via 112. Volg de instructies van de politie. Afhankelijk van de dreiging zullen zij u andere instructies geven. Zie ook punt 2.3
Website	Zie bijlage 2

3. Welzijn

3.1. Welke preventieve maatregelen kunnen genomen worden?

In de preventieve aanpak van radicalisering en polarisering is er voor gekozen om het reguliere hulpverleningsaanbod te versterken, in plaats van nieuwe en vaak tijdelijke initiatieven en projecten op te starten. We beschrijven hier niet het totale aanbod inzake hulpverlening. Daarvoor kan je terecht bij de sociale kaart van Brussel en Vlaams Brabant (www.desocialekaart.be). Wel beschrijven we kort wat preventief en als brede instap (waar je met al je vragen terecht kan) bestaat.

Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?

Opvoedingslijn *	
Korte beschrijving	De Opvoedingslijn voor ouders, familie, vrienden en kennissen functioneert als helpdesk ook voor opvoedingsvragen bij radicalisering. De helpdesk biedt opvoedingsondersteuning, vraagverheldering en informatie en ze kan gericht doorverwijzen naar het geschikte reguliere aanbod
Website	www.groeimee.be/opvoedingslijn
Email	opvoedingslijn@groeimee.be
Telefoonnummer	tel 078-15.00.10 (zonaal tarief) op ma-di-vrij: 10u-13u / 14u-17u; do: 10u-13u / 14u-17u / 19u-21u;

Huizen van het Kind/ Ket in Brussel *	
Korte beschrijving	Een Huis van het Kind positioneert zich als niet-probleem gebonden front-office waar alle gezinnen terecht kunnen met opvoedingsvragen (en dus ook vragen i.v.m. radicalisering en polarisering)
Website	http://www.huizenvanhetkind.be/hk/ http://www.huizenvanhetkind.be/hk/dehuizen/vlaams-brabantenbrusselshoofdstedelijkgest/
Email	info@huisvanhetkindbrussel.be

Huizen van het Kind in de Vlaamse Rand *	
Korte beschrijving	Een Huis van het Kind positioneert zich als niet-probleem gebonden front-office waar alle gezinnen terecht kunnen , ook gezinnen met opvoedingsvragen (en dus ook vragen i.v.m. radicalisering en polarisering)
Website	http://www.huizenvanhetkind.be/hk/dehuizen/vlaams-brabantenbrusselshoofdstedelijkgest/

CAW Brussel en CAW Halle-Vilvoorde *	
Korte beschrijving	Het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) helpt mensen met al hun vragen en problemen die te maken hebben met welzijn. Bij de CAW's zijn referentiepersonen aangeduid die zich bekwamen in de aanpak van cultuursensitiviteit, radicalisering en polarisering, zodat ze

	hun collega's gericht kunnen ondersteunen. Bij het CAW Brussel kan je terecht bij 3 onthaalpunten.
Website	https://www.cawbrussel.be/ https://www.caw.be/over-het-caw/wie-zijn-we/over-caw-halle-vilvoorde/
Telefoonnummer en email	<ul style="list-style-type: none"> o Brussel 02/227 02 00 en onthaal.centrum@kawbrussel.be o Molenbeek 02/414 24 23.en onthaal.molenbeek@kawbrussel.be o Brussel Noord 02/502 66 00 en Onthaal.noord@kawbrussel.be o Halle-Vilvoorde 02/613 17 00 en onthaal@kawhallevilvoorde.be <p>contactpersonen radicalisering: Liesbeth Wuyts (ouders), Koen Homble, Tinneke Cardon (JAC). Bij doorverwijzing door de opvoedingslijn of bij vragen rond radicalisering vragen naar één van deze contactpersonen.</p>

Draaiboek radicalisering jeugdhulp *

Korte beschrijving	In de Jeugdhulp is een draaiboek opgemaakt om hulpverleners wegwijs te maken in situaties van radicalisering in de jeugdhulp. Daarbij staat een multidisciplinaire aanpak voorop. Bijzondere aandacht gaat naar terugkerende moeders met kinderen.
Website	https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/jeugdhulpaanbieders/radicalisering/draaiboek_radicalisering.pdf

OndersteuningTeams Allochtonen (OTA) Vlaams-Brabant-Brussel

Straat en nummer	Vooruitgangstraat 333/8
Postcode en Gemeente	1030 Schaarbeek
Korte beschrijving	<p>Met een uitbreiding van het vormingsaanbod van de OndersteuningsTeams Allochtonen (OTA's) wordt concreet ingezet op het verspreiden van kennis en expertise in de aanpak van radicalisering en polarisering.</p> <p>Het voorbije jaar ontwikkelende OTA een vormingspakket waarbinnen ook specifiek aandacht is voor het fenomeen radicalisering. Dit vormingsaanbod werd op grote schaal gratis aangeboden, maar ook een verdiepingssessies op het niveau van een organisatie of een casusgebonden ondersteuning kan aangevraagd worden.</p>
Website	http://ota-vlaamsbrabant-brussel.be
Email	info@ota-vlaamsbrabant-brussel.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 725 60 13

Lotgenotengroepen *

Korte beschrijving	Om een beleid te ontwikkelen dat aansluit bij de reële noden op het terrein, worden ook lotgenotengroepen ondersteund en wordt een samenwerking tussen de de Huizen van het Kind en de lotgenotengroepen aangegaan. (start voorzien in het voorjaar 2019)
	WVG heeft contact met de volgende lotgenotengroepen/zelforganisaties:
Naam	Jihad van de moeders
Contact	Fatima Ezzarhouni

	fatima@Jihadvandemoeders.com fatima_ezzarhouni@hotmail.com 0485 72 74 77 Nabila Mazouz nabilaappf@gmail.com 0485811198
Naam	Averroes
Contact	Mohamed Ben Haddou map.gent@gmail.com 0486 57 99 62
Naam	DAR AL AMAL
Contact	Loredana Marchi (Foyer) – Nora El Felali (Dar al Amal) foyer@foyer.be loredana.marchi@foyer.be Tel: 02 411 84 44

De gemeente – Lokale integrale veiligheidscel (LIVC) *

Korte beschrijving	<p>De gemeente kan gecontacteerd worden bij een vermoeden van radicalisering. Sommige gemeenten hebben een specifieke contactpersoon die het thema opvolgt, in andere gemeenten kan de preventiedienst gecontacteerd worden, de jeugddienst, of de welzijnsdienst. Je kan bij hen terecht voor ondersteuning en om indien nodig samen een aanpak te formuleren. De gemeente heeft vaak aanvullende informatie via andere contactpersonen en kan zo alle signalen verzamelen en samenleggen om op die manier tot een correcte inschatting te komen. De gemeente kan er bovendien voor zorgen dat de persoon en de familie begeleid en ondersteund worden door de juiste instanties.</p> <p>Op initiatief van de burgemeester werd in sommige gemeenten bovendien een "Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC)" opgericht om informatie uit te wisselen tussen de sociale en preventiediensten, de Lokale Task Force (LTF) en de bestuurlijke overheden over signalen die een ernstig gevaar inhouden. De burgemeester vormt hiermee de brug tussen veiligheids- en sociale actoren.⁹</p>
Contactgegevens	Zie bijlage 1

⁹ Burgemeesters nemen dit initiatief en nodigen actoren uit hun gemeente uit zoals bepaald in de wet van 30 juli 2018 betreffende de oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Dit betekent evenwel niet dat in alle gemeentes of regio's een LIVC actief is. Een burgemeester is bovendien vrij om de samenstelling te bepalen, waardoor ze per regio ook verschilt (bv. met inbegrip van scholen, CLB's, of zich net beperkt tot enkel de burgemeester en de korpschef). Indien een signaal daadwerkelijk over een signaal van radicalisering gaat en het een dreiging inhoudt zal het opgenomen worden door de LIVC. Bij een ruime samenstelling van de LIVC kunnen signalen van radicalisering, uitreis en terugkeer tijdens een multidisciplinair casuoverleg besproken worden. Onder regie van de burgemeester beoordelen verschillende partijen de casus vanuit hun eigen expertise en maken ze indien nodig een interventiestrategie om eventuele risico's te verkleinen. Aangezien de finaliteit van veiligheids- en sociale partners niet altijd dezelfde is, is het belangrijk om voor elke case in de LIVC een gemeenschappelijke doelstelling voorop te stellen. Door de combinatie van zowel veiligheids- en sociale partners in de LIVC ontstaat een lokale multidisciplinaire overlegstructuur waarbinnen toekomstige signalen besproken kunnen worden. Deze signalen kunnen geanonimiseerd worden besproken om de privacy van personen en het beroepsgeheim van eerstelijns werkers te beschermen.

3.2. Verontrustende signalen die geen acute dreiging vormen voor de jongere, de welzijnsorganisatie of de maatschappij

Het kader rond ambtsgeheim/discretieplicht/beroepsgeheim voor welzijnspersoneel
Het Instituut voor Sociaal Recht van de KU Leuven heeft, in opdracht van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, vijf thematische 'wegwijzers beroepsgeheim' ontwikkeld. De 'wegwijzers' bevatten informatie om met allerlei vragen rond het delen van gegevens om te gaan. Ze zijn voornamelijk gericht op het beleidsniveau van organisaties (kwaliteitscoördinatoren, stafmedewerkers,...). De 'wegwijzers' reiken een kader aan waarmee sectoren, voorzieningen en verantwoordelijken de juiste richting kunnen bepalen in het omgaan met complexe vraagstukken over beroepsgeheim en informatiedeling.

De vijf wegwijzers zijn:

- Beroepen in de grijze zone
Wanneer ben ik gebonden aan het beroepsgeheim? Een stappenplan brengt kleur in het soms grijze toepassingsgebied.
- Beroepsgeheim en discretieplicht
Wat is het verschil? En hoe verhouden ze zich?
- Samenwerking in de hulpverlening
Kan ik wel samenwerken als ik gebonden ben aan het beroepsgeheim? Ja, dat kan. Maar onder bepaalde voorwaarden.
- Meldrechten en meldplichten
Wanneer kan, mag of moet ik iets melden aan politie of parket? De meldrechten en -plichten helder op een rij.
- Casusoverleg
Politie, justitie en hulpverlening samen aan tafel. Wanneer kan het? En onder welke voorwaarden?

De 'wegwijzers' kan u lezen of downloaden op www.law.kuleuven.be/isr/beroepsgeheim

Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?

Zie ook draaiboek van Jongerenwelzijn:

https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/jeugdhulpaanbieders/radicalisering/draaiboek_radicalisering.pdf

3.3. Verontrustende signalen die een acute dreiging vormen voor de jongere, de welzijnsorganisatie of de maatschappij

Zie ook draaiboek van Jongerenwelzijn:

https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/jeugdhulpaanbieders/radicalisering/draaiboek_radicalisering.pdf

Korte beschrijving	<p>Indien je geconfronteerd wordt met een dringende verontrustende situatie, (bv. concrete plannen van een jongere die naar Syrië wil) verwittig je best meteen de lokale politie en geef je duidelijke informatie. Elke Brusselse politiezone heeft een permanentiedienst waar je 24/24 en 7/7 terecht kan met dringende vragen, problemen of acute situaties.</p> <p>Wordt er geen permanentiedienst georganiseerd, heb je onmiddellijk bijstand nodig van de politie, een ambulance of de brandweer, dan bel je best 112. Ook indien de veiligheid van jezelf of andere aanwezigen op school in direct gevaar is (bv. door de aanwezigheid van een gewapend persoon) verwittig je onmiddellijk de politie via 112. Volg de instructies van de politie. Afhankelijk van de dreiging zullen zij u andere instructies geven.</p>
Website	Zie bijlage 2

4. Jeugd

4.1. Wat kan de rol van jeugdwerk zijn?

Jeugdwerk heeft een jarenlange ervaring met methodieken waarbij jongeren in hun vrije tijd positief ondersteund en gestimuleerd worden. Werken rond een positieve identiteitsontwikkeling en een goede weerbaarheid maken daar deel van uit. Dit kan een positief effect hebben op jongeren, net wanneer zij volop op zoek zijn naar hun eigen identiteit. Er is op zich niets mis met radicaal zijn, of radicale ideeën hebben. Ze kunnen de bron zijn van positieve verandering. Jongeren met radicale ideeën kunnen uitgroeien tot kritische burgers die onze democratie mee vormgeven. Dit is een groei- en leerproces dat ondersteund moet worden in samenwerking met de ouders, met de buurt, kortom het sociale netwerk van de jongeren.

We verwijzen hier naar jeugdwerk, jeugdwerker en de jeugdsector, zoals omschreven in het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Net zoals elke organisatie zijn eigenheid heeft in de jeugdwerksector, heeft ook elke lokale context een andere specifieke samenstelling wat betreft lokale jeugdwerkinitiatieven. De lokale jeugd- of vrijetijdsconsulent kan het aanspreekpunt zijn om hier meer actuele informatie over het plaatselijke aanbod te krijgen.

Net omdat het jeugdwerk niet specifiek inzet op deradicalisering als dusdanig, worden hieronder organisaties en initiatieven belicht die – in de ruime zin – bijdragen aan preventie van radicalisering en polarisering door middel van het verhogen van de weerbaarheid en de positieve identiteitsontwikkeling van jongeren. De opgenomen organisaties en projecten hebben wel elk een duidelijke link naar de preventie van radicalisering met een aanbod dat zich specifiek richt op kwetsbare jongeren en jongeren die niet participeren in het reguliere aanbod.

Bij welke organisaties en initiatieven kan je terecht?

Gegevens van de organisatie Bounce (Vzw Arktos)	
Straat en nummer	Valkerijgang 26
Postcode en gemeente	3000 Leuven
Korte beschrijving	BOUNCE helpt de veerkracht van (kwetsbare) jongeren tegen radicale invloeden te versterken en maakt hun sociale omgeving bewust. Het betreft een preventief programma dat werd ontwikkeld om gewelddadige radicalisering in een vroeg stadium te voorkomen; ze hebben een aanbod voor jongeren, ouders en eerstelijns werkers en train-de-trainer.
Website	https://arktos.be/nl/contact/brussel https://arktos.be/nl/ondersteuning/bounce https://www.bounce-resilience-tools.eu/nl
Email	info@arktos.be
Telefoonnummer	+32 (0)16 29 57 74

No Hate *

Korte beschrijving	Met No Hate dringen kinderen, jongeren en hun begeleiders in Vlaanderen online en offline haatspraak en haatzaaien terug. Daarvoor sensibiliseert, vormt en ondersteunt het No Hate Speech Platform Vlaanderen jongeren, jeugdwerkers, leerkrachten, ouders, forumbeheerders ... om weerbaar te zijn en actie te ondernemen tegen haatspraak.
Website	https://nohate.mediawijs.be/dossiers/tools-tips

Groep Intro	
Straat en nummer	Charles Parentéstraat 6
Postcode en gemeente	1070 Brussel
Korte beschrijving	<p>Groep Intro biedt kadervorming voor jeugdwerkers. Thema's die binnen de context van de preventie van radicalisering aan bod kunnen komen, zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Diversiteit in de praktijk': hoe ga je als jeugdwerker om met diversiteit in je groep. • 'Over de grens': hoe maak ik van een conflict of agressie een leermoment • 'Positieve begeleidershouding': hoe bouw je een band op met 'moeilijk bereikbare' jongeren en op welke manier werk je aan een positieve identiteitsontwikkeling. <p>Daarnaast is er de mogelijkheid om een vorming of traject op maat van jouw jeugdorganisatie te krijgen.</p>
Website	https://www.groepintro.be/nl/vorming/kadervorming-in-het-jeugdwerk-brussel/ https://www.groepintro.be/nl/contact
Email	info@groepintro.be
Telefoonnummer	+32 (0)2 242 85 43

Buurtwerking in Brussel (Groep Intro)	
Korte beschrijving	Een deelwerking van Groep Intro richt zich naar het Brusselse Jeugdwerk om hen te ondersteunen inzake inclusief werken met kinderen en jongeren met een beperking. Daarnaast heeft Groep Intro een werking naar jonge moeders met een migratieachtergrond.
Website	www.groepintro.be https://www.groepintro.be/nl/contact

Buurtwerking in de Vlaamse Rand (Groep Intro)	
Korte Beschrijving	De Buurtwerkingen van Groep Intro in Ruisbroek, Strombeek-Bever en Grimbergen zetten sterk in op preventie van radicalisering. Men kiest hierbij uitdrukkelijk voor positieve identiteitsvorming van maatschappelijk kwetsbare jongeren en werkt via groepswork of individuele begeleiding aan het opbouwen van de band met de samenleving.
Website	www.groepintro.be https://www.groepintro.be/nl/contact
Email	virginie.Bauveroy@groepintro.be

Meetingpoints (Bazzz)	
Straat en nummer	Statiestraat 175
Postcode en gemeente	2600 Antwerpen
Korte beschrijving	'Meetingpoints' is een specifieke gesprekstafel-methodiek. Hier krijgen jongeren de kans om in een veilige omgeving taboes en stiltes te doorbreken, maar eveneens om misverstanden uit de weg te ruimen en jongeren te informeren. Daartoe laten ze mensen aan het woord die met kennis van zaken de vragen en standpunten van de jongeren kunnen bespreken en in een perspectief plaatsen. Door het onderwerp vanuit verschillende perspectieven aan bod te laten komen, willen ze meer inzicht verwerven in de problematiek van radicalisering. Op die manier willen ze jongeren hefboomen geven die hen in staat stellen hun standpunten te herbekijken.
Website	https://meetingpointtoolbox.be/contact/
Email	info@meetingpointtoolbox.be

Frans - Belgische verklaring van de ministers bevoegd voor Jeugd inzake preventie van gewelddadige radicalisering *	
Korte beschrijving	Op 30 mei 2016 ondertekende de Vlaamse minister van Jeugd samen met zijn collega's van Frankrijk, de Duitstalige Gemeenschap en de Franse Gemeenschap een verklaring over de preventie van gewelddadige radicalisering bij jongeren. Hierin spraken ze hun wens uit voor een intensievere samenwerking in de strijd tegen radicalisering en gewelddadig extremisme. De verklaring werd zopas aangevuld met een brochure, waar verschillende goede praktijken en vormingen werden omschreven. Daarin worden de gezamenlijke activiteiten gedocumenteerd die gerealiseerd werden met de steun van het Europese programma Erasmus+/Jeugd in Actie en de nationale agentschappen.
Website	http://www.flandersineu.be/nl/vlaanderen-deelt-goede-praktijken-over-preventie-van-gewelddadige-radicalisering-bij-jongeren

Bruggenbouwers (PIN vzw)	
Aanbod	Bruggenbouwers
Straat en nummer	Kanaalbrugstraat 5E
Postcode en gemeente	1500 Halle
Korte beschrijving	PIN helpt gemeenten en nieuwkomers naar een sterkere integratie. Het project Bruggenbouwers is gericht op maatschappelijk kwetsbare jongeren die geen aansluiting vinden bij het jeugdwerkeraanbod. PIN helpt de gemeente om een laagdrempelig aanbod te creëren door jeugdopbouwwerkers in te schakelen om activiteiten op maat van de jongeren te organiseren. Deze jeugdopbouwwerkers gaan op zoek naar een aantal jeugdambassadeurs uit de doelgroep die ze begeleiden en vormen. De jeugdambassadeurs worden zo onder begeleiding van PIN zelfstandige bruggenbouwers binnen het jeugdwerk.
Website	https://www.pinvzw.be/
Email	info@vzwpin.be

Telefoonnummer	+32 (0)2 304 48 45
----------------	--------------------

D'BROEJ	
Korte beschrijving	<p>D'BROEJ is de koepelorganisatie van verschillende werkingen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De verschillende afdelingen situeren zich voornamelijk in kwetsbare wijken. De verschillende werkingen organiseren activiteiten voor kinderen en jongeren. De focus ligt op het maatschappelijk weerbaar maken van de leden via vrije tijdsactiviteiten.</p> <p>Daarnaast heeft D'BROEJ een welzijnspijler.</p> <p>Meer informatie over D'BROEJ en haar werkingen kan je terug vinden op de website.</p>
Website	http://www.dbroej.be/nl

Foyer vzw	
Korte beschrijving	De jongerenwerking Foyer is een werking voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De werking richt zich voornamelijk naar nieuwkomers en Roma.
Website	http://www.foyer.be/

JES	
Korte beschrijving	<p>JES werkt met jongeren in de stad. Of ze nu muziek maken, een ontmoetingsplek zoeken, vorming willen,... ze krijgen alle ruimte om te experimenteren. Maar ook wie het spoor naar werk, opleiding of een zinvolle vrijetijdsbesteding even kwijt is geraakt, kan bij JES terecht. Ze geven jongeren een stem, en zetten hen zo aan om het roer in eigen handen te nemen.</p> <p>JES werkt met partners in de stad. Vanuit de praktijk bouwen ze ervaring op in het werken met jongeren in een stedelijke context. Deze expertise delen ze met partners. Bovendien staan ze open voor partnerschappen met organisaties die zich volop inzetten voor de jonge stedelijke bevolking.</p>
Website	https://www.jes.be

De gemeente – Lokale integrale veiligheidscel (LIVC) *	
Korte beschrijving	<p>De gemeente kan gecontacteerd worden bij een vermoeden van radicalisering. Sommige gemeenten hebben een specifieke contactpersoon die het thema opvolgt, in andere gemeenten kan de preventiedienst gecontacteerd worden, de jeugddienst, of de welzijnsdienst. Je kan bij hen terecht voor ondersteuning en om indien nodig samen een aanpak te formuleren. De gemeente heeft vaak aanvullende informatie via andere contactpersonen en kan zo alle signalen verzamelen en samenleggen om op die manier tot een correcte inschatting te komen. De gemeente kan er bovendien voor zorgen dat de persoon en de familie begeleid en ondersteund worden door de juiste instanties.</p> <p>Op initiatief van de burgemeester werd in sommige gemeenten bovendien een "Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC)" opgericht om informatie uit te wisselen tussen de sociale en</p>

	<p>preventiediensten, de Lokale Task Force (LTF) en de bestuurlijke overheden over signalen die een ernstig gevaar inhouden. De burgemeester vormt hiermee de brug tussen veiligheids- en sociale actoren.¹⁰</p> <p>Er is op dit moment geen wettelijke verplichting voor jeugdwerkers om deel te nemen aan LIVC's. Jeugdwerkers kunnen dus op vrijwillige basis deelnemen aan een LIVC. Zij mogen evenwel nooit verplicht worden om vertrouwelijke informatie door te spelen teneinde hun vertrouwelijke positie ten aanzien van kinderen en jongeren te vrijwaren.</p>
Contactgegevens	Zie bijlage 1

Permanentedienst Lokale Politie	
Korte beschrijving	<p>Indien je geconfronteerd wordt met een dringende verontrustende situatie, (bv. concrete plannen van een jongere die naar Syrië wil) verwittig je best meteen de lokale politie en geef je duidelijke informatie. Elke Brusselse politiezone heeft een permanentiedienst waar je 24/24 en 7/7 terecht kan met dringende vragen, problemen of acute situaties.</p> <p>Wordt er geen permanentiedienst georganiseerd of heb je onmiddellijk bijstand nodig van de politie, een ambulance of de brandweer, dan bel je best 112. Ook indien de veiligheid van jezelf of andere aanwezigen in direct gevaar is (bv. door de aanwezigheid van een gewapend persoon) verwittig je onmiddellijk de politie via 112. Volg de instructies van de politie. Afhankelijk van de dreiging zullen zij u andere instructies geven.</p>
Website	Zie bijlage 2

3.2 Hoe omgaan met informatie binnen de jeugdsector?

De manier waarop informatiedoorstroming en uitwisseling wordt georganiseerd is sterk afhankelijk van de afspraken en kaders binnen de eigen organisatie. Voor vele jeugdwerkers gaat dit over discretieplicht. Dit statuut wordt geregeld volgens de arbeidswet en vervolgens het eigen arbeidscontract.

De essentie blijft dat jeugdwerkers in de eerste plaats aan jeugdwerk moeten kunnen doen. Jeugdwerk kent verschillende contexten, wat sterk afhankelijk is van het soort organisatie waarin gewerkt wordt. Maar het is van belang dat dit voor elke organisatie met het vertrouwen van kinderen en jongeren gebeurt, zodat die er zich veilig kunnen voelen. Daarnaast is het belangrijk

¹⁰ Burgemeesters nemen dit initiatief en nodigen actoren uit hun gemeente uit zoals bepaald in de wet van 30 juli 2018 betreffende de oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Dit betekent evenwel niet dat in alle gemeentes of regio's een LIVC actief is. Een burgemeester is bovendien vrij om de samenstelling te bepalen, waardoor ze per regio ook verschilt (bv. met inbegrip van scholen, CLB's, of zich net beperkt tot enkel de burgemeester en de korpschef). Indien een signaal daadwerkelijk over een signaal van radicalisering gaat en het een dreiging inhoudt zal het opgenomen worden door de LIVC. Bij een ruime samenstelling van de LIVC kunnen signalen van radicalisering, uitreis en terugkeer tijdens een multidisciplinair casusoverleg besproken worden. Onder regie van de burgemeester beoordelen verschillende partijen de casus vanuit hun eigen expertise en maken ze indien nodig een interventiestrategie om eventuele risico's te verkleinen. Aangezien de finaliteit van veiligheids- en sociale partners niet altijd dezelfde is, is het belangrijk om voor elke case in de LIVC een gemeenschappelijke doelstelling voorop te stellen. Door de combinatie van zowel veiligheids- en sociale partners in de LIVC ontstaat een lokale multidisciplinaire overlegstructuur waarbinnen toekomstige signalen besproken kunnen worden. Deze signalen kunnen geanonimiseerd worden besproken om de privacy van personen en het beroepsgeheim van eerstelijns werkers te beschermen.

dat de jeugdwerker zelf voldoende gevormd, ondersteund en geïnformeerd wordt over het eigen statuut binnen zijn organisatie en de discretieplicht.

5. Sport

Sport kan een waardevolle rol spelen in het bereiken van en het werken met jongeren die zich niet meer verbonden voelen met de samenleving – ook jongeren die vatbaar zijn voor extremistisch gedachtegoed. Daarnaast kan sport er ook voor zorgen dat mensen van verschillende herkomst met elkaar in contact komen en zo bijdragen tot sociale samenhang en duurzame verbinding.

Hoewel sportorganisaties een preventieve rol kunnen spelen m.b.t. processen van polarisering en radicalisering, werd ervoor geopteerd om in dit luik geen specifiek overzicht te geven van sportorganisaties in de Vlaamse Rand en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Er wordt momenteel binnen de sportsector immers niet specifiek gewerkt rond de thema's polarisering en radicalisering. Er bestaan voorlopig geen meldpunten binnen de sportsector waar je met specifieke vragen terecht kan.

Bij meer algemene vragen kan je terecht bij:

- **Sport Vlaanderen** is de sportadministratie van de Vlaamse overheid.
  - Zoek je een sportorganisatie, dan kan je deze via de website van Sport Vlaanderen vinden: www.sport.vlaanderen/waar-sporten/vind-een-sportorganisatie. Het geeft je bijvoorbeeld meteen ook een zicht of deze sportclub lid is bij een erkende sportfederatie.
  - Met specifieke vragen kan je terecht bij het Kennis- en informatiepunt sport op kics@sport.vlaanderen.

- **De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)** vormt de basis en draaischijf van de Vlaamse gemeenschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en voor diegenen die bij haar aansluiting zoeken. De VGC geeft vanuit haar institutionele positionering onder andere ook vorm aan sport.
  - De VGC-sportdienst is de administratie van het VGC-College en tracht zoveel mogelijk Brusselaars op een kwalitatieve manier duurzaam aan het sporten te krijgen.
  - Ben je zelf sporter en zoek je een Brussels sportaanbod, dan kan de deze via www.sportinbrussel.be vinden. Voor andere sportinformatie kan je terecht op www.vgc.be/sport
  - Met specifieke vragen kan je terecht op sportdienst@vgc.be.

BIJLAGE 1

Contactgegevens per gemeente Brussel	
ANDERLECHT*	<p>Preventiedienst Kapelaanstraat 2, - 1070 Anderlecht 02 256 16 13 (sociaal werker) – 02 526 11 79 (projectverantwoordelijke) Openingsuren: Iedere werkdag van 10u tot 17u. Contact per e-mail en telefoon. Onderhoud op afspraak. preventierad@anderlecht.brussels http://www.anderlecht.be/nl/preventie-radicalisering</p>
OUDEGEM	<p>ANTENNE 1: HET HUIS VAN PREVENTIE EN SOLIDARITEITEN Adres: Waversesteenweg 1326-1328 – 1160 Oudergem Openingsuren: het onthaal is open van maandag tot vrijdag van 8u30 tot 17u Tel: 02 435 26 00</p> <p>ANTENNE 2: TRANSVAAL Adres: Léopold Florent Lambinlaan 4 – 1160 Oudergem Contact: 02 850 80 06 – 08 850 80 07 Algemene coördinatie Contactpersoon: Jean Noël – dienstoverste Email: jnoel@audergem.irisnet.be Tel: 02 435 26 03 – GSM: 0494 577 900 http://www.audergem.be/preventiehuis</p>
SINT-AGATHA-BERCHEM	<p>Preventiedienst 02 465 99 15 of 0478 45 57 67 sbastiaens@berchem.brussels Koning Albertlaan 33 – 1082 Sint-Agatha-Berchem (dicht bij de Dienst bevolking) www.berchem.brussels/nl/u-inwoner/wonen-en-leven/preventie</p>

BRUSSEL-STAD*	<p>Cel PRE-RAD Kazernesstraat 37 - 1000 Brussel Permanentie: woensdag van 12u30 tot 16u30 02 279 65 91 – 0496 27 12 58 – 0492 15 20 39 radicalisme@bravo.org https://bravo.be/Contactpunt-preventie-van-het-radicalisme-van-de-Stad-Brussel-386</p>
ETTERBEEK	<p>Preventiedienst Generaal Tombeurstraat 53 – 1040 Etterbeek Tel: 02 737 02 06 Fax: 02 737 02 07 Openingsuren: van maandag tot vrijdag: 8u-12u & 14u-16u https://www.etterbeek.be/onze-diensten/preventie?set_language=nl</p>
EVERE	<p>Preventiedienst Deknoopstraat 9 - 1140 Evere Tel: 02 247 63 25 prevention@evere.irisnet.be www.evere.be/node/396?language=nl</p>
VORST	<p>De Preventiedienst De Mérodestraat 331-333 - 1190 Vorst Tel: 02 334 72 42 Fax: 02 334 72 90 accueilprevention@forest.brussels www.vorst.irisnet.be/nl/gemeentediensten/veiligheid?set_language=nl</p>
GANSHOREN	<p>Preventiedienst F. Beeckmansstraat 48) 1083 Ganshoren 02 424 02 22 preventie1083@ganshoren.irisnet.be www.ganshoren.be/services-communaux-nl/prevention?set_language=nl</p>

ELSENE	<p>Elsene-Preventie Graystraat 221 – 1050 Elsene 02 643 65 57 coordination.prevention@ixelles.brussels 02 643 65 50 02 643 65 72 www.elsene.be/site/193-Service-Ixelles-Prevention</p>
JETTE	<p>Gemeentelijke Stadspreventieploeg Vandenschriekstraat 77 – 1090 Jette 02.423.11.50 - preventie@jette.irisnet.be www.jette.irisnet.be/nl/tot-uw-dienst/veiligheid-en-preventie/preventie-in-jette/de-gemeentelijke-preventieploeg</p>
KOEKELBERG	<p>Preventiedienst Koekelberg Sint-Annekerkstraat 118 - 1081 Koekelberg 02 414 23 03 Openingsuren: maandag tot vrijdag: 9u-12u & 13u30-16u Zaterdag op afspraak http://www.koekelberg.be/p4w/index.php?lgn=21cont=1928mode=</p>
MOLENBEEK*	<p>Preventiedienst Graaf van Vlaanderenstraat 20 – 1080 Sint-Jans-Molenbeek 02 422 06 79 Openingsuren: 9u-17u http://www.molenbeek.irisnet.be/nl</p>
SCHAARBEEK*	<p>Stedelijk Preventieprogramma/Preventie Radicalisering Gemeentehuis Bureau 1.11 – Colignonplein – 1030 Schaarbeek 02 244 73 49 – 02 244 73 11 Openingsuren: Geen permanentie – afspraken op aanvraag Preventionradicalisation@schaerbeek.irisnet.be</p>

	https://www.schaarbeek.be/nl/samenleven-solidariteit/preventie-veiligheid
SINT-JOOST-TEN-NODE	Preventiehuis Brialmontstraat 23 – 1210 Sint-Joost-ten-Node Tel: 02210 44 61 – 02 210 44 62 Fax: 02 210 44 76 http://sjtn.brussels/nl/de-gemeente/preventie-veiligheid/preventie
SINT-GILLIS	Preventiedienst Overwinningstraat 26 – 1060 Sint-Gillis Tel: 02 542 62 40 E-mail: prevention.1060@stgilles.irisnet.be Openingsuren: Van maandag tot vrijdag van 8u30 tot 12u en van 13u tot 16u30 https://stgilles.brussels/services/prevention/service-de-prevention/?lange=nl
UKKEL	Preventiedienst Victor Gambierstraat 21 - 1180 Ukkel Tel.: 02/348.66.97 http://www.uccl.be/administration/prevention
WATERMAAL-BOSVOORDE	Preventiebemiddeling 02 675 71 30 02 660 05 05 Prevention1170@wb.irisnet.be watermaal.bosvoorde.be/nl/gemeente/gemeentediensten/preventie-bemiddeling?set_language=nl
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	Preventiedienst Tomberg 188 Postadres: Paul Hymanslaan 2 – 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe Tel: 02 761 28 83 Fax: 02774 35 54 prev@woluwe1200.be nl.woluwe1200.be/prevention-2/

SINT-PIETERS-WOLUWE	PAJ (Prévention-Animation-Jeunesse) vzw - Herendal 67A – 1150 Sint-Pieters-Woluwe 02 773 07 79 (algemeen) www.asbl-paj.com prevention@woluwe1150.irisnet.be
---------------------	---

*Gemeenten die een specifiek dienst hebben opgericht voor hun aanpak van radicalisering. Alle Brusselse gemeenten beschikken over steundiensten, instrumenten, programma's en een breed netwerk van partners die in aanmerking kunnen komen in de preventie van radicalisering en polarisering

Contactgegevens per gemeente – Vlaams Rand *			
Asse	Elke Willemse	coördinator integrale veiligheid	elke.willemse@asse.vera.be
Beersel	Elke Poelaert	Diensthoofd Burgerzaken	elke.poelaert@beersel.be
Dilbeek	Yana Denayer	Juriste	Yana.Denayer@dilbeek.be
Drogenbos	Koen Peters	Preventieambtenaar	Koen.peeters@drogenbos.be
Grimbergen	Walter Coenen	Preventieambtenaar	Walter.coenen@grimbergen.be
Halle		diensthoofd integrale veiligheid	integrale.veiligheid@halle.be
Kraainem	Alain Legge	Preventieambtenaar	Alain.legge@kraainem.be
Machelen	Sarah Van Gaens	Integratieambtenaar	sarah.vangaens@machelen.be
Merchtem	Kris Van Gijzeghem	Preventieambtenaar	kris.vangijzeghem@merchtem.be
Sint-Genesius-rode	Fabienne Jakemeyn	Preventieadviseur	Fabienne.jakemeyn@sint-genesius-rode.be
Sint-Pieters-Leeuw	Pierre Pannus	Preventieambtenaar	Pierre.pannus@sint-pieters-leeuw.be
Vilvoorde	Nadia Belkus	Diensthoofd (de)radicalisering en polarisatie	Nadia.belkus@vilvoorde.be
Wemmel	Kjell Molord	Diensthoofd Integrale Veiligheid	kjell.molord@wemmel.be
Zaventem	Nils Meert	Preventieambtenaar	Nils.meert@zaventem.be

*Voor de gemeenten Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Meise, Sint-Genesius_Rode, Tervuren, Wezembeek Oppem en Zaventem zijn er geen gegevens.

BIJLAGE 2

Politiezone	Permanentie 1	Permanentie 2	Permanentie 3
PZ 5339 Polbru: Brussel-Hoofdstad (Brussel-stad, Laken, Neder-Over-Heembeek, Haren) en Elsene	Kolenmarkt 30 1000 Brussel Tel.: 02/279.77.11	Emile Bockstaellaan 246 1020 Brussel Tel.: 02/279.88.10	Collegestraat 1 1050 Elsene Tel.: 02/279.84.17
PZ 5340 Brussel-West: Sint-Jans-Molenbeek, Koekelberg, Jette, Ganshoren en Sint-Agatha-Berchem	Briefdragerstraat 2 1080 Sint-Jans-Molenbeek Tel: 02/412.62.08		
PZ 5341 Zuid: Anderlecht, Sint-Gillis en Vorst	Demosthenesstraat 36 1070 Anderlecht • Onthaal: 02/559.81.08 - 02/559.81.10 • Slachtofferbegeleiding : 02/559.80.85	Antoine Bréartstraat 104 1060 Sint-Gillis • Onthaal: 02/559.85.00 - 02/559.85.02 • Slachtofferbegeleiding: 02/559.89.03	Schaatsstraat 44 1190 Vorst • Onthaal: 02/559.89.00 • Slachtofferbegeleiding: 02/559.89.03
PZ 5342 Marlow: Ukkel, Watermaal-Bosvoorde en Oudergem	Georges Marlowsquare 3 1180 Ukkel Tel.: 02/563.96.39	Tritomastraat 7 1170 Watermaal-Bosvoorde Tel.: 02/563.96.39	
PZ 5343 Montgomery: Etterbeek, Sint-Pieters-Woluwe en Sint-Lambrechts-Woluwe	Sint-Pieterssteenweg 122 1040 Etterbeek Tel.: 02/788.91.00	François de Belderstraat 15 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe Tel.: 02/788.92.00	François Gaystraat 100 1150 Sint-Pieters-Woluwe Tel.: 02/788.93.00
PZ 5344 Noord (Polbruno): Schaarbeek, Sint-Joost-ten-Node en Evere	Georges Rodenbachlaan 15 1030 Schaarbeek • Tel.: 02/249.24.00	S.Hoedemaekerssquare 9 140 Evere • Tel.: 02/249.22.00	De Bériotstraat 2A 1210 Sint-Joost-ten-Node • Tel.: 02/249.26.00

	Roodebeeklaan 66 1030 Schaarbeek • Tel.: 02/249.25.00		Victoria Reginaplantsoen 1 1210 Sint-Joost-ten-Node • Tel.: 02/249.27.00
--	---	--	--